

УДК 811.161.2:81'371(030)

Варченко-Троценко Лілія Олександрівна

молодший науковий співробітник НДЛ інформатизації освіти

Київський університет імені Бориса Грінченка, м. Київ

l.varchenko@kubg.edu.ua

ХАРАКТЕРИСТИКА СЕРВІСІВ СТВОРЕННЯ ПОРТФОЛІО ВИКЛАДАЧА

Анотація. Портфоліо педагога має відповідати вимогам інформаційного суспільства, яке характеризується вільним доступом до великих обсягів відомостей, безпрецедентними можливостями співробітництва та індивідуальної участі. Стаття присвячена аналізу типів портфоліо. Описано різні сервіси, що дозволяють створити ефективне портфоліо.

Ключові слова: портфоліо; веб-портфоліо; сервіси Веб 2.0; карти знань; вікі-технологія; соціальні мережі.

Останнім часом у зв'язку із розвитком відкритого інтегрованого інформаційного простору почали активно використовувати портфоліо, як інструмент вимірювання компетентності науково-педагогічного працівника, технології та сервіси Веб 2.0 отримали широке застосування в цьому напрямку. В світовій практиці сервіси Веб 2.0 розглядаються як якісно нові засоби поширення й акумулювання знань. При цьому актуальною є проблема раціонального використання сервісів Веб 2.0 для створення ефективного сучасного портфоліо, що буде відображати усі види діяльності педагога, буде швидко поновлюваним та відкритим.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У галузі освіти портфоліо почали використовувати з середини 80-х років у США. На думку Пітера Зелдіна, портфоліо педагога - це черговий етап у розвитку професії. Сьогодні понад 1000 американських шкіл і вузів активно використовують портфоліо. Останнім часом портфоліо почали використовувати і в Україні. Але однозначного тлумачення функцій портфоліо не сформульовано, кожен використовує портфоліо по-різному. Кириченко В.А. досліджує портфоліо педагога як узагальнення і систематизацію його педагогічних досягнень, І.В. Кузьменчук визначає портфоліо як індивідуальну траєкторію підвищення кваліфікації педагога. З проблеми впровадження

інформаційно-комунікаційних технологій в освіту проводили дослідження такі вчені, як Морзе Н.В., Биков В.Ю., Жалдак М.І., Спірін О.М, Проценко Г.О. та ін.

Мета статті: визначити поняття портфоліо педагога та проаналізувати сервіси, що дозволяють створити сучасне ефективне портфоліо, яке відповідає вимогам інформаційного суспільства.

Однозначного тлумачення терміна «портфоліо» не існує. Кожен з науковців пропонує своє визначення. Розглянемо деякі варіанти, отже, портфоліо – це:

- візитна картка, тобто сукупність відомостей про людину, організацію, досє, тобто сукупність документів, зразків робіт, фотографій, що дають уявлення про пропоновані можливості, послуги фірми чи спеціаліста.
- представлення у фактах педагогічних якостей і досягнень викладача, що включає спектр документів, які формують уявлення про специфіку підходу і ступінь ефективності професійної роботи вчителя.
- візитка викладача, що містить певні дані, відомості про підвищення кваліфікації, відвідування тренінгів та семінарів, досягнення, педагогічні технології і методи, що їх використовує викладач, володіння ІКТ відгуки про його роботу і публікації.
- індивідуальна папка, у якій зафіксовані особисті професійні досягнення вчителя в освітній діяльності, результати навчання, виховання і розвитку учнів, внесок педагога в розвиток системи освіти.
- форма рефлексії, що дозволяє викладачеві проаналізувати власну педагогічну діяльність, здійснити якісну оцінку результату і вибудувати план подальшої роботи, підвищити її ефективність [2, с. 189].

Сформулюємо узагальнене визначення, портфоліо – це «візитівка» викладача, що містить дані про різні аспекти його діяльності, відомості про наукову роботу, професійний розвиток, навчальну діяльність та персональні дані. В залежності від мети створення портфоліо визначається його структура, якщо портфоліо є інструментом вимірювання результатів діяльності викладача, то має відображати всі ті аспекти діяльності викладача, що впливають на загальне представлення університету.

Портфоліо забезпечує:

- Систематизацію викладачем власного досвіду.
- Чітке визначення ним напрямів саморозвитку, що полегшує самоосвіту або консультування з боку колег чи адміністрації.
- Об'єктивність самооцінки та оцінки професійних умінь.
- Підтримку й допомогу в атестації, отриманні вищої категорії, вступу до аспірантури
- Чітку фіксацію педагогічних якостей (через описані факти, зібрані документи).
- Фіксацію особистісного зростання як засобу самоосвіти та самодисципліни.
- Обмін розробками та ідеями між колегами.
- Рефлексію власної діяльності

При формуванні портфоліо педагог аналізує свою діяльність, визначає основні успіхи, досягнення, виявляє помилки, бачить перспективи та можливості для подальшого професійного розвитку [3]. Портфоліо дає змогу об'єктивно оцінити свої можливості та спланувати зусилля в подоланні труднощів та досягненні більш високих результатів, демонструє досягнення колегам, може стати основою для участі в конкурсних та грантових програмах, сприяє розширенню методичного діапазону навчального закладу, рекламує його. Організація відомостей в портфоліо має відповідати двом основним вимогам: **послідовність** та **чіткість**.

Сучасні технології дозволяють створювати портфоліо різних типів:

- Паперове портфоліо
- Портфоліо у вигляді файлів (презентація, документ, таблиця, карта знань тощо)
- Веб-портфоліо (сервіси, які надають можливість створення або завантаження електронних публікацій).
- Портфоліо в соціальній мережі.

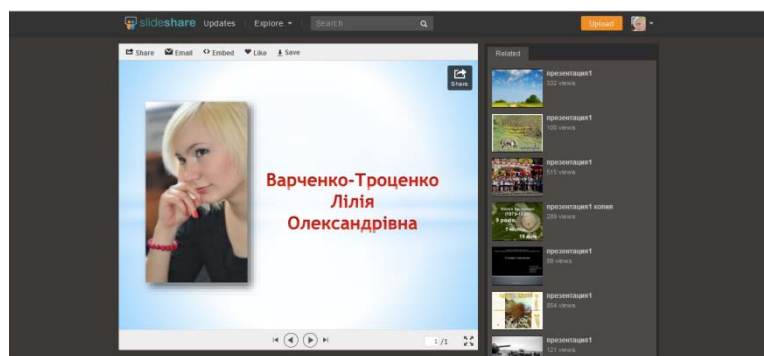
Зробимо порівняльний аналіз таких типів портфоліо (див. табл.1).

Таблиця 1

Характеристика	Паперове портфоліо	Портфоліо у вигляді файлів	Веб-портфоліо	Портфоліо в соціальній мережі.
Доступ до мережі Інтернет	Не потрібен	Не потрібен	Потрібен	Потрібен
Реєстрація користувача	Не потрібна	Не потрібна	Зазвичай потрібна	Потрібна
Реєстрація роботодавців	Не потрібна	Не потрібна	Не потрібна	Зазвичай потрібна
Розповсюдження	Надсилення поштою	Надсилення електронною поштою	Налаштування вільного доступу до портфоліо	Зазвичай портфоліо можуть переглядати тільки зареєстровані користувачі
Зручність оновлення	Не зручно	Зручно	Зручно	Зручно
Отримання оновлень роботодавцями	Віддалене у часі	Віддалене у часі	Якщо роботодавці мають посилання, то оновлення вони бачать одразу	Роботодавці мають оновлення одразу, також можна налаштувати сповіщення (що саме було оновлене у портфоліо)

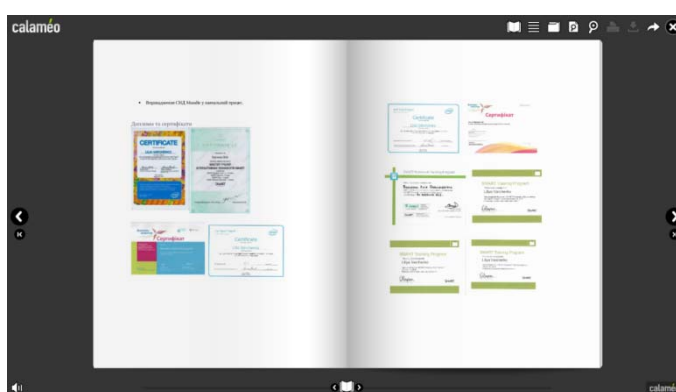
Можемо зробити висновки, що в сучасному інформаційному суспільстві актуальними є веб-портфоліо та портфоліо, що розміщене у соціальній мережі. Розглянемо сервіси, які дозволяють створювати портфоліо таких типів.

SlideShare є сервісом Веб 2.0, що дозволяє публікувати веб-портфоліо. Користувачі можуть завантажувати файли в приватному порядку або публічно в наступних форматах: PowerPoint, PDF, Keynote або OpenDocument презентації. Публікації, потім можна переглядати на самому сайті, на портативних пристроях або вбудовувати в інші сайти, надсилати посилання електронною поштою (див. рис. 1).

Рис. 1. Вигляд веб-портфоліо на SlideShare

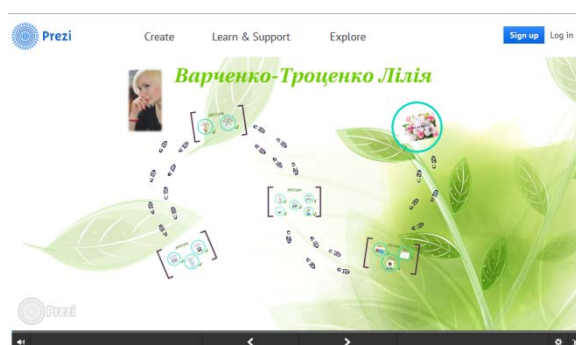
Calaméo є сервісом Веб 2.0, який дозволяє безкоштовно конвертувати документи, презентації у веб-публікації (див. рис. 2).

Рис. 2. Вигляд веб-портфоліо у Calaméo

Calaméo також дозволяє користувачам інтегрувати мультимедійні елементи (відео, звукові кліпи, інтерактивні анімації) у своїх публікаціях.

Хмарний сервіс **Prezi** пропонує можливості для створення портфоліо у вигляді різних мультимедійних документів (див. рис. 3).

Рис. 3. Загальний вигляд веб-портфоліо Prezi

За допомогою сервісу можна зробити портфоліо різного типу, створюючи презентації з нелінійною, ієрархічною структурою. Сервіс має велику бібліотеку якісних шаблонів для презентацій. Портфоліо створюється динамічним, додаються

візуальні ефекти, зображення, відео, аудіо, презентацій Power Point. Рух між логічними частинами портфоліо здійснюється за допомогою збільшення окремих елементів зображення (див. рис. 4).

Рис. 4. Перехід слайдів у веб-портфоліо Prezi

Карти знань використовуються для створення, візуалізації, структуризації і класифікації різних понять та ідей.

Портфоліо за допомогою карти знань реалізується у вигляді діаграми, на якій зображені різні частини портфоліо, загальні відомості, контакти, наукові статті, освіта тощо (див. рис. 5)

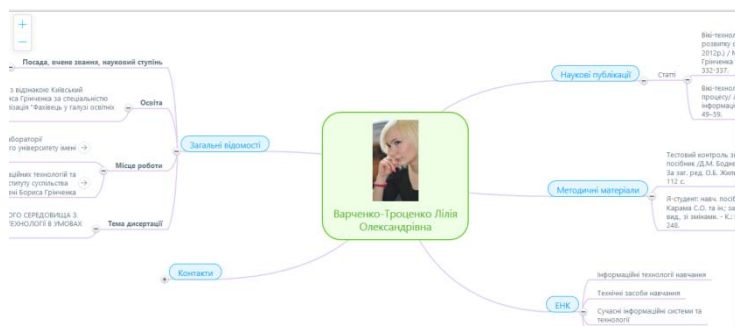

Рис. 5. Веб-портфоліо у вигляді карти знань

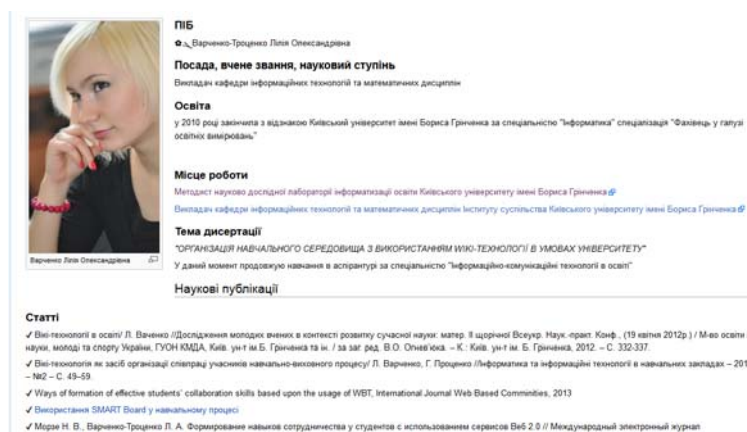
За допомогою карти знань головна думка (ПІБ, короткі дані про себе, фото, життєве кредо тощо) фокусується в центральному образі, основні моменти розходяться від центрального образу у вигляді ключових аспектів портфоліо. Гілки

пояснюються і позначаються ключовими словами. Думки наступного рівня також формуються у вигляді гілок, що відходять від центральних гілок і так далі. Гілки формують зв'язану систему портфоліо. У будь-який момент таке портфоліо можна доповнити новими відомостями, зображеннями (сертифікатами, свідоцтвами тощо).

Такого типу портфоліо можна створювати безпосередньо у хмарних сервісах або створити на комп'ютері та завантажити у мережу Інтернет.

Програми та сервіси що дозволяють створювати карти знань - FreeMind, Bubbl.us, Graphsy, MindMeister, Cayra, Dabbleboard, Gnletting, Flowchart, Vue.tufts.edu, Mind42 та ін.

Biki - технологія є потужним інструментом для оперативного розміщення матеріалів, внесення доповнень та змін до них членами мережевого об'єднання, дозволяє змістовно спілкуватись у веб-просторі, обговорювати значимі проблеми, обмінюватись досвідом. Ця технологія є дуже зручною для створення веб-портфоліо. До сторінки свого портфоліо за допомогою вікі-розмітки користувач може додавати посилання, зображення, опитування, відео, аудіо, карти знань, прикріплювати файли та додавати інші ресурси (див. рис. 6).

Рис. 6. Веб-портфоліо у вигляді вікі-сторінки

Також дуже актуальними в наш час є соціальні мережі для організації ділових контактів. Розглянемо найпопулярніші.

LinkedIn – це ділова соціальна мережа, що надає можливість зареєстрованим користувачам створювати і підтримувати список ділових контактів (див. рис 7) . Контакти можуть бути запрошені як з сайту, так і ззовні, проте LinkedIn вимагає попереднє знайомство з контактами (наприклад, контактами електронної пошти). У

випадку, коли користувач не має прямого зв'язку з контактом, він може бути представленим через інший контакт.

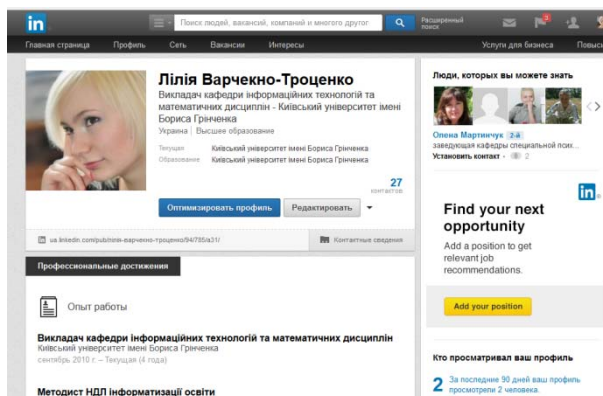

Рис. 7. Загальний вигляд портфоліо в мережі LinkedIn

Користувачі LinkedIn можуть використовувати список своїх контактів у різних цілях:

- Бути представленими через існуючі контакти, також розширювати зв'язки;
- Здійснювати пошук роботодавців, інших компаній, людей, груп за інтересами;
- Публікувати портфоліо і здійснювати пошук роботи;
- Рекомендувати і бути рекомендованими;
- Публікувати свої навички, та отримувати ї підтвердження від інших користувачів.

- Створювати проекти та запрошувати до них інших користувачів.
- Публікувати вакансії та шукати користувачів за навичками;
- Створювати групи за інтересами.

LinkedIn також дозволяє публікувати інформацію про ділові поїздки, майбутні конференції, семінари, прочитані книги, тримані сертифікати.

BranchOut — додаток для Facebook, призначений для пошуку роботи, утворення професійних мереж та набору співробітників. Є найбільшою службою для пошуку та встановлення ділових контактів у Facebook.

Додаток дозволяє користувачам організувати свої професійні зв'язки, а також довідатися, хто з друзів працював в тих компаніях, в яких вони хочуть знайти роботу.

Висновки.

Створення портфоліо дає змогу від адміністративної системи обліку результативності педагогічної діяльності викладача перейти до об'єктивної системи оцінювання рівня успішності його професійної діяльності. Використання портфоліо дає змогу педагогові досягти таких цілей :

- простежити еволюцію своєї професійної педагогічної діяльності;
- систематизувати створені ним навчальні матеріали та інші доробки;
- створити можливість гідного представлення колегам свого досвіду;
- сприяти розширенню методичного діапазону навчального закладу;
- підготуватися до участі в конкурсах педагогічної майстерності;
- підвищити рівень професійної конкурентоспроможності;
- підготуватися до атестації;

Е-портфоліо має такі переваги:

- Швидке оновлення даних про себе.
- Перевірка правильності та коректності вмісту.
- Аналіз для створення рейтингу.
- Можливість для викладача представити себе в мережі Інтернет.
- Повне та актуальне резюме.
- Проведення рефлексії власної діяльності.

Сучасні інформаційні технології пропонують велику кількість засобів для створення ефективного сучасного портфоліо в залежності від типу та поставлених цілей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. «The Horizon Report: 2009 K-12 Edition» // New Media Consortium. - 2009.
2. Волканова В.В. Словник методиста. – К.: 2008
3. Кириченко В.А. Портфоліо вчителя – як узагальнення і систематизація його педагогічних досягнень.// Електронний збірник наукових праць Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. №3(13).
4. І.В. Кузьменчук. Портфоліо як індивідуальна траєкторія підвищення кваліфікації педагога. // Педагогічний альманах. № 6, 2010.

5. Государев И.Б. Подходы к разработке модели веб-портфолио школьника Информационные и коммуникационные технологии в образовании. №3 – СПб., 2005. – с.97-102
6. Новикова Т., Пинская М., Прутченков А. и Федотова Е., (2004), Портфолио в зарубежной образовательной практике, Вопросы образования // Educational Studies, issue 3, p. 201-239, <http://EconPapers.repec.org/RePEc:scn:voprob:2004:i:3:p:201-239>.
7. Голуб, Г. Б. Портфолио в системе педагогической диагностики / Г.Б. Голуб, О.В. Чуракова // Педагогическая диагностика : Научно-практический журнал. - 2005. - N3. - С. 56-79.

Рецензент

Морзе Н.В. – д. пед. наук, проф.

Статья надійшла до редакції 07.10.2014

ХАРАКТЕРИСТИКА СЕРВИСОВ СОЗДАНИЯ ПОРТФОЛИО ПРЕПОДАВАТЕЛЯ

Варченко-Троценко Лилия Александровна

младший научный сотрудник НДЛ информатизации образования
Киевский университет имени Бориса Гринченка, г. Киев
l.varchenko@kubg.edu.ua

Анотация. Портфолио педагога должно соответствовать требованиям информационного общества, характеризующееся свободным доступом к большим объемам данных, беспрецедентными возможностями сотрудничества и индивидуального участия. Статья посвящена анализу типов портфолио. Описаны различные сервисы, позволяющие создать эффективное портфолио.

Ключевые слова: портфолио; веб-портфолио; сервисы Веб 2.0; карты знаний; вики-технология; социальные сети.

CHARACTERISTICS OF TEACHER'S PORTFOLIO CREATION SERVICES

Liliia O. Varchenko-Trocenko

Junior Researcher of IT in Education Laboratory
Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv
l.varchenko@kubg.edu.ua

Abstract. Teacher's portfolio must comply the requirements of the information society. This characterized by free access to large amounts of data, unprecedented opportunities for cooperation and individual participation. The article analyzes the types of portfolio. We describe the various services that allow you to create an effective portfolio.

Keywords: portfolio; web-portfolio; Web 2.0 services; mind map; wiki; social networks.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. «The Horizon Report: 2009 K-12 Edition» // New Media Consortium. - 2009.
2. Volkanova V. Dictionary practitioner. - K.: 2008
3. V.A. Kirichenko Portfolio teacher - as a generalization and systematization of his educational achievements // Electronic Collected Works of Zaporizhzhya Regional Institute of Postgraduate Education. №3 (13).
4. I.V. Kuzmenchuk. Portfolio as an individual trajectory of teacher training.//Teaching Almanac. Number 6, 2010.
5. Sovereign I.B. Approaches to the development of a model student web portfolio information and communication technologies in education. №3 - SPb., 2005 - p.97-102
6. H., T. Novikova, A., M. Pynskaya, S., and A. Prutchenkov E., Fedotov, E. (2004), Portfolio in foreign educational practice, Education Matters//Educational Studies, issue 3, p. 201-239, <http://EconPapers.repec.org/RePEc:scn:voprob:2004:i:3:p:201-239>.
7. Golub, G. Portfolio in the pedagogical diagnostics / G.B. Golub, O.V. Churakova // Pedagogical diagnostics: scientific and practical journal. - 2005. - N3. - P. 56-79.